

ADONIS POETISKA REKONSTRUKTIONER

En arabisk poet

"Boken, platsens gårdag nu" är titeln på den syrisk-libanesiske poeten Ali Ahmad Said bok. Han är tidigare känd för några böcker på svenska t.ex. "Sånger av Mihyar från Damaskus", "Bönen och svärdet", samt en essäsamling om arabisk poetik.

Poeten Said började tidigt skriva under pseudonymen Adonis eftersom, som han själv skriver, fann en omedelbar samhörighet i den grekiska Adonislegenden. Den beskriver hur kärlekens gudinna Afrodite blir förälskad i den unge Adonis. Kanske finns det också ett samband med det hebreiska "adonaj", som är det uttalade heliga namnet för det gudomliga.

Men det var på grekisk, västerländsk mark, som Said ville verka och arbeta som författare. Otaliga resor till bl.a. Paris och New York har gjort honom hemmastad i den västerländska kulturlandskapet. För detta har han även fått utstå kritik och anklagelser. Men Adonis har som poet levt vidare. Han har därmed försökt skapa en kultursyntes, där arabiska motiv, historia och liv, förts in i Europa och Sverige. En gränsöverskridande poet, som förenar urgamla österländska tankar med modernt västerländskt, filosofiskt tänkande.

I den personliga presentationen talas om Heidegger och Freud, som bakomliggande referenser. Här nämns också Rilke och Hölderlin, som grundplåtar i den tolknings- och läsprocess där Adonis ingår. Även – med hänvisning till den långa diktens uppbyggnad med historiska referenser och noter – T. S. Eliots "Det öde landet".

Nog kan man tänka sig dessa samband, då det i föreliggande bok läggs fram en rekonstruktion av den arabiske frihetspoeten al-Mutanabbis liv och verk. Han levde under år 915 till 965. Denna bok är första kapitlet av nio.

I Adonis bok förenas diktens berättande ord, historiska händelser och poesins konkreta nedslag i nuet. Kanske därav namnet på boken. Det blir för läsaren en annorlunda läsupplevelse, där det historiska materialet starkt fokuserar dikternas innehåll. På ett siduppslag finns tre olika texter: den berättande dikten, historiska notiser och ett poem, med rubricering från A till Ö.

Adonis börjar i "Berättarens minne". Det heter:

På en sandbädd vid Sa'adklippans fot,
i språkets ökenlandskap, föddes poeten.
Där levde han i något som liknade en kista.
Där färdades han i något som liknade en grav,
i en ritual upprepade år från år...

Den arabiska Sa'adklippan är en hal klippa, som de otrogna måste klättra uppför. Klättringen lär ta upp till 40 år och kommer därefter att upprepas. Med andra ord en Sisyfosklättring, som mycket väl känns igen i dess grekiska kontext. Här är det i en löpande poetisk berättelse, som för läsaren in i en muslimsk religiös värld. Den heliga profeten, Sagifadagen med kalifen Abu Bakr, Den Sannfärdige, och Aisha – Muhammeds tredje hustru, den mest älskade – och kamelens dag, där det heter: "Ve denna dag – som varat så länge/ och blivit hela vår historia."

Boken avlutas med en lång författarpresentation, där läsaren får följa författaren från uppväxttiden i den lilla fattiga byn i norra Syrien – Qassabin – och fram till bl.a. disputationen på arabisk poetik vid Jerusalems universitetet i Beirut 1978. Boken öppnar upp mot arabisk tro och mystik – en poesi, som överskrider yttre och inre gränser. Som i dikten om koranskolan:

I koranskolan förväxlade jag
barnet med varje stråle,
och Kufa med horisonterna.
Till varje bok sade jag:
Du är inte meningen.
Min tärning i den flitiga vadslagningens skog
består, i högre grad än någon kan
föreställa sig, av de utblottades glädje.
En enkel tärning:
Det var jag som kastade, och det kändes
som om jag var det enda barnet som spelade.

Ljuset yppar inte sina mysterier.
Dess hemlighet har smält samman
i dess strålar.

Hans-Evert Renérius

Bok: Adonis: Boken, platsens gårdag nu. Alhambra.
Tolkning från arabiska av Hesham Bahari.